

УДК 364.4:061.2

Колодрубська К. Ю.¹, Щербина С. С.²

¹ студ. гр. СН-212 НУ «Запорізька політехніка»

² канд. соц. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ДІЯЛЬНІСТЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СИСТЕМІ ПІДТРИМКИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Повномасштабна війна в Україні спричинила різке зростання кількості внутрішньо переміщених осіб, що, своєю чергою, актуалізувало потребу в ефективних механізмах соціальної підтримки населення, яке втратило житло, звичне середовище проживання, роботу, соціальні зв'язки та відчуття безпеки. В умовах воєнного стану особливого значення набуває діяльність громадських організацій, які часто виступають найбільш мобільною,

адаптивною та чутливою до потреб людей ланкою соціальної допомоги. Саме вони оперативно реагують на нові виклики, забезпечують адресну підтримку та доповнюють державну систему соціального захисту. Особливу увагу в цьому контексті заслуговує Запорізька область як один із регіонів, що зазнав потужного впливу воєнних дій та став важливим центром прийому й підтримки внутрішньо переміщених осіб.

Станом на початок 2026 року в Запорізькій області було зареєстровано понад 222 тисячі внутрішньо переміщених осіб, значну частину з яких становлять представники вразливих категорій населення: діти, люди похилого віку, особи з інвалідністю, жінки з дітьми, а також особи, що пережили втрату житла або членів родини. Серед основних проблем, з якими стикаються ВПО в регіоні, насамперед варто виокремити житлову нестабільність, обмежений доступ до ресурсів для тривалого проживання, труднощі з працевлаштуванням, потребу в правовому супроводі, а також складності психологічної адаптації до нового середовища. У Запорізькій області функціонує низка громадських організацій, діяльність яких спрямована на підтримку переселенців. Однією з найбільш помітних є ГО «Запоріжжя. Платформа спільних дій», яка реалізує соціальні, освітні та культурні ініціативи, орієнтовані на інтеграцію ВПО у місцеву громаду.

Через центр підтримки переселенців організація надає допомогу у вирішенні побутових і соціальних питань, організовує тренінги, майстер-класи, культурні події та психосоціальні заходи. Важливо, що діяльність цієї організації виходить за межі одноразової гуманітарної підтримки, оскільки спрямована також на формування активної участі ВПО у житті громади та створення умов для реалізації їхнього потенціалу.

Суттєвий внесок у підтримку переселенців здійснює й ГО «Міський центр допомоги», яка забезпечує широкий спектр соціальних послуг для ВПО. Її діяльність охоплює гуманітарну підтримку, соціальний супровід, допомогу в оформленні документів, підтримку дітей, молодих сімей, жінок та осіб з інвалідністю. Особливе значення мають освітні програми для дітей і жінок-переселенок, а також надання технічних засобів реабілітації для осіб з особливими потребами. Такий підхід свідчить про розуміння комплексного характеру проблем, з якими стикаються ВПО, та необхідності не лише задовольняти базові потреби, а й сприяти їхній довгостроковій соціальній адаптації.

Надзвичайно важливою у структурі підтримки ВПО є діяльність ГО «Голоси дітей», яка спеціалізується на психосоціальній допомозі дітям, постраждалим від війни. У контексті Запорізької області робота цієї організації має особливе значення, оскільки значна частина внутрішньо переміщених осіб – це сім'ї з дітьми, які пережили стрес, втрату дому, зміну середовища, а нерідко й травматичний досвід війни. Організація реалізує

індивідуальні психологічні консультації, групові форми підтримки, арттерапію, казкотерапію, створює безпечні простори для дітей та здійснює виїзди мобільних команд у громади. Крім того, вона проводить навчання для педагогів, соціальних працівників і психологів, що посилює локальну спроможність системи підтримки дітей ВПО. Водночас ефективність цієї діяльності значною мірою залежить від рівня координації між громадськими організаціями, органами влади, міжнародними донорами, соціальними службами та місцевими громадами.

Отже, у сучасних умовах громадські організації Запорізької області виступають не лише як надавачі допомоги, а як повноцінні суб'єкти соціальної політики на регіональному рівні. Їхня діяльність забезпечує підтримку найбільш вразливих категорій ВПО, сприяє соціальній згуртованості, інтеграції переселенців у нове середовище та підвищує стійкість громад до кризових викликів. Перспективним напрямом подальшого розвитку є посилення міжсекторального партнерства, інституційне зміцнення локальних ініціатив і впровадження комплексних моделей супроводу ВПО, орієнтованих не лише на подолання наслідків переміщення, а й на відновлення соціальної суб'єктності людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бачинська О. О. Соціальна робота з внутрішньо переміщеними особами : виклики воєнного часу. *Соціальний вимір суспільства*. 2023. № 2. С. 94–101.
2. Войтович І. М. Роль громадських організацій у соціальній роботі : теоретичний аналіз. *Вісник соціальної роботи*. 2022. № 4. С. 14–19.
3. Калюжна Н. М. Форми і методи соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами. *Соціальна політика і соціальна робота*. 2021. № 3. С. 11–18.